

WVS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 20 mei – 12:00 uur d.d. 21 mei

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen Nederlanders met een migratieachtergrond Patientenorganisaties NOC*NSF 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- Uit een rondgang van ANP langs patiëntenorganisaties blijkt dat mensen met een medische indicatie die nog geen uitnodiging voor een coronaprík hebben gekregen, in verwarring zijn. Directeur van de Harteraad, Anke Vervoord, zegt dat mensen zich afvragen of ze vergeten zijn. Ook de Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties heeft tientallen telefoontjes en meldingen gekregen van mensen die zich afvragen waar hun uitnodiging blijft. De Diabetesvereniging Nederland merkt vooral irritatie onder haar leden; "Het is niet zo dat mensen in paniek zijn, maar er blijven wel veel vragen leven". Bij het Longfonds zijn er over de vertraagde uitnodiging niet veel vragen binnengekomen. Directeur Michael Rutgers zegt wel dat het belangrijk is mensen beter te informeren over wanneer ze aan de beurt zijn. Volgens de LHV krijgen huisartsen nog steeds veel telefoontjes en weten de huisartsen niet of de uitnodiging al is verzonden of dat deze nog in het verzendhuis ligt.
- Uit het onderzoek 'Covid-19 en etniciteit' van de GGD Amsterdam, Amsterdam UMC en Pharos blijkt dat Amsterdammers met een migratieachtergrond onevenredig zwaar getroffen worden door het coronavirus. Uit het onderzoek komt naar voren dat Amsterdammers met een migratieachtergrond vaker opgenomen worden in het ziekenhuis dan Amsterdammers met een Nederlandse achtergrond. Ze maakten twee tot vier keer vaker een infectie door en het sterftecijfer was bijna 1,5 keer hoger. Onder de kop 'Nederlanders met een migratieachtergrond zijn huiverig voor vaccin' licht NRC uit hoe uit het blijkt dat de vaccinatiebereidheid onder Nederlanders met een migratieachtergrond ver achterblijft. Waar onder Nederlanders zonder migratieachtergrond bijna 80% zegt zich zeker te zullen laten vaccineren, ligt dit bij de migrantengroepen gemiddeld op 43%. Een van de hoofdonderzoekers benadrukt dat de belangrijkste boodschap van het onderzoek is dat veel migranten vooral nog twijfelen. GGD-arts in Amsterdam, Tjalling Leenstra, hoort in zijn gesprekken met migranten dat er veel vragen zijn over de veiligheid van de vaccins en de bijwerkingen. Soms leven er specifieke angsten in bepaalde bevolkingsgroepen, soms gebaseerd op complottheorieën. Van de onderzochte groepen is de twijfel bij de Marokkaans-Nederlandse gemeenschap het grootst. Van deze groep zegt 30% het vaccin zeker niet te willen en gaat maar 28% de inenting sowieso wél halen. Het RIVM noemt de uitkomst 'zorgwekkend'. Als de vaccinatiebereidheid onder migrantengroepen laag blijft, kan dat van cruciale invloed zijn op de landelijke vaccinatiegraad aangezien Nederlanders met een migratieachtergrond een kwart van de totale bevolking uitmaken. In een gesprek over mogelijkheden voor het sneller invoeren van nieuwe versoepelingen, plaatst viroloog Ben van der Zelfst de kanttekening dat hij zich wel zorgen maakt over de lagere vaccinatiebereidheid in achterstandswijken.
- Uit het onderzoeksrapport 'Zo sport Nederland' van NOC-NSF blijkt dat de Nederlandse sportbeoefening vijf jaar terug in de tijd gaat, het aantal mensen dat wekelijks sport met een half miljoen is afgenomen tot het niveau van 2016 en de helft van de sportende Nederlanders minder is gaan bewegen. Eens te meer wordt duidelijk dat de helft van de jonge kinderen minder is gaan sporten, dat vooral binnensporters de dupe zijn (70% is minder gaan sporten) en dat lager opgeleiden moeilijk kunnen worden verleid te bewegen. Een op de drie 60-plussers geeft aan volledig te zijn gestopt. NOC*NSF-voorzitter Anneke van Zanen adviseert de overheid: "Om ervoor te zorgen dat we Nederland met de kracht van sport weer sterk en vitaal maken, zou het erg goed zijn als de sport snel weer volledig open kan."

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte

- De EU-landen en het Europees Parlement hebben overeenstemming bereikt over de pas (Digital Green Pass) die reizen binnen de EU weer gemakkelijker moet maken. Dat is net op tijd voor het parlement om de pas goed te keuren voor gebruik in de zomervakantie. De tests worden niet gratis, zoals het parlement wilde. De Europese Commissie maakt wel 100 miljoen euro vrij om een aantal coronatests goedkoper te maken. Dat bedrag zou nog kunnen worden verdubbeld.
- Volgens de Volkskrant zou VWS momenteel zeker een half miljoen euro per dag kwijt aan toegangstesten die slechts 'mondjesmaat' uitgevoerd worden. Het departement betaalt 50 duizend tests per dag, naar schatting een tienvoud van wat deze maand nodig is. De krant noemt het 'opmerkelijk' dat commerciële testbedrijven er in een kort geding zelf voor pleiten niet voor beschikbare capaciteit, maar per daadwerkelijk uitgevoerde test betaald te worden. De Stichting Open Nederland koos echter voor een andere systematiek, volgens een woordvoerder om verzekerd te zijn van genoeg capaciteit verspreid door heel het land. PvdA-kamerlid Attje Kuiken noemt het in een tweet "totaal bizar, het geld vliegt zonder enige moeite de deur uit, geen controle vooraf, niet achteraf en de Tweede Kamer tekent het liefste bij het kruisje...."

- In gesprek met De Telegraaf zeggen virologen Louis Kroes en Ben van der Zeijst nu al mogelijkheden te zien voor versoepelingen. Viroloog Louis Kroes stelt dat we op basis van de dalingen nu al zouden kunnen versoepelen. Viroloog Ben van der Zeijst is tegen de krant voorzichtig optimistisch over het vaccinatie tempo. "We beginnen steeds meer op gang te komen en met de toenemende leveringen verwacht ik dat we het net gaan halen. Dat hebben we dan echt te danken aan Pfizer, dat zo stabiel levert." Wel plaatst Van der Zeijst nog een kanttekening bij het positieve nieuws omdat hij zich zorgen maakt over de lagere vaccinatiebereidheid in achterstandswijken.
- Hoewel de instroom van coronapatiënten duidelijk vermindert, maken diverse ziekenhuizen duidelijk dat van een normale situatie nog zeker geen sprake is. "De ergste drukte is over, maar de druk is nog niet weg", vat het LUMC de situatie samen. Volgens het LUMC liggen de ziekenhuizen in de regio rond Leiden en Den Haag nog steeds vol. De reguliere zorg wordt er langzaam weer uitgebreid. Voor de zekerheid houdt het ziekenhuis 'noodscenario's' achter de hand om snel weer de grootschalige Covid-zorg op te starten als dit nodig is. Ook het Flevoziekenhuis in Almere meldt dat de druk op de zorg nog steeds hoog is en het weer uitbreiden van de reguliere zorg geleidelijk gaat.

Vaccinatiecampagne

- De Gezondheidsraad meldt in een advies dat mensen die worden ingeënt met het vaccin van AstraZeneca de tweede prik sneller na de eerste kunnen krijgen dan nu het geval is. Momenteel wordt er nog twaalf weken aangehouden, maar dat kan naar minimaal vier. Ook stelt de Gezondheidsraad dat vaccineren waarschijnlijk helpt om besmetting met het coronavirus tegen te gaan. Verder onderzoek moet uitwijzen hoe sterk vaccinatie voorkomt dat het virus wordt overgedragen, hoe lang daarvan sprake is en van welke factoren dat afhangt, zoals het type vaccin en de virusvarianten. Ook WHO-lid Hans Kluge zegt dat alle varianten van het coronavirus die tot nu toe zijn geconstateerd reageren op beschikbare, goedgekeurde vaccins.
- Uit een rondgang van ANP langs patiëntenorganisaties blijkt dat mensen met een medische indicatie die nog geen uitnodiging voor een coronaprik hebben gekregen, in verwarring zijn. Volgens directeur van de Harteraad Anke Vervoord vragen mensen zich af of ze vergeten zijn. Ook de Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties heeft volgens een woordvoester 'tientallen' telefoontjes en meldingen gekregen van mensen die zich afvragen waar hun uitnodiging blijft. De meeste patiënten hebben hun uitnodiging al gekregen, "maar als het niet goed is gegaan, levert dat ook direct een heel schrijnende situatie op." Diabetesvereniging Nederland merkt vooral irritatie onder haar leden. "Het is niet zo dat mensen in paniek zijn, maar er blijven wel veel vragen leven", aldus een woordvoester. "Sommige mensen worden dubbel uitgenodigd, anderen twijfelen juist of ze hem nog wel krijgen. Iemand vroeg zich af of het uitblijven van een uitnodiging te maken had met de woonprovincie." Bij het Longfonds zijn er over de vertraagde uitnodiging niet veel vragen binnengekomen. Directeur Michael Rutgers zegt wel dat het belangrijk is mensen beter te informeren over wanneer ze aan de beurt zijn. "Het is natuurlijk een hele operatie - en alle begrip daarvoor - maar het is niet voor het eerst dat er onduidelijkheid ontstaat." Volgens de Landelijke Huisartsen Vereniging krijgen huisartsen nog steeds veel telefoontjes en weten de huisartsen niet of de uitnodiging al is verzonden of dat deze nog in het verzendhuis ligt.
- Onder de kop 'Nederlanders met een migratieachtergrond zijn huiverig voor vaccin' licht NRC uit hoe uit het onderzoek 'Covid-19 en etniciteit' (van de GGD Amsterdam, Amsterdam UMC en expertisecentrum Pharos) blijkt dat de vaccinatiebereidheid onder Nederlanders met een migratieachtergrond ver achterblijft. Waar onder Nederlanders zonder migratieachtergrond bijna 80% zegt zich zeker te zullen laten vaccineren, ligt dit bij de migrantengroepen gemiddeld op 43%. De onderzoekers noemen als mogelijke verklaringen "de beheersing van de Nederlandse taal, taboe en stigmatisering, en het niet goed begrijpen van de informatie over maatregelen". "De belangrijkste boodschap van dit onderzoek is dat veel migranten vooral nog twijfelen", zegt hoofdonderzoeker en hoogleraar epidemiologie Maria Prins (Amsterdam UMC). Tjalling Leenstra, arts bij de GGD in Amsterdam, hoort in zijn gesprekken met migranten dat er veel vragen zijn over de veiligheid van de vaccins en de bijwerkingen. „De meeste vragen zijn vragen die veel coronasceptici stellen: hoe kan het dat de vaccins zo snel zijn ontwikkeld? Zijn er geen risico's voor de lange termijn?" Soms leven er specifieke angsten in bepaalde bevolkingsgroepen. Zo was Leenstra onlangs te gast in een radioprogramma voor Surinaamse Nederlanders, waar iemand de complottheorie deelde dat bepaalde bevolkingsgroepen met vaccins uitgeroeid zouden worden. Dit idee houdt waarschijnlijk verband met experimenten in de Verenigde Staten uit de vorige eeuw, toen een groep van honderden Afro-Amerikaanse mannen medisch werd gevolgd zonder hen te behandelen of van hun ziekte op de hoogte te brengen. "Dit soort onethische dingen is in het verleden gebeurd en werkt nu nog door", zegt Leenstra. Van de onderzochte groepen is de twijfel bij de Marokkaans-Nederlandse gemeenschap het grootst. Van deze groep zegt 30% het vaccin zeker niet te willen en gaat maar 28% de inenting sowieso wél halen. Mariken Leurs, hoofd van de Corona Gedragsunit van het RIVM, noemt de uitkomst 'zorgwekkend'. Als de vaccinatiebereidheid onder migrantengroepen laag blijft, kan dat ook van cruciale invloed zijn op de landelijke vaccinatiegraad aangezien Nederlanders met een migratieachtergrond een kwart van de totale bevolking uitmaken. Uit een nieuwe meting van het RIVM zegt 90% van de deelnemers zich te hebben gevaccineerd of dat te zullen doen. Maar het aantal deelnemers aan dit onderzoek met een migratieachtergrond is nog geen 5%.
- De LHV krijgt steeds meer signalen van huisartsen dat de opkomst voor AstraZeneca verbetert. Eerder viel die wat tegen, waardoor minder mensen beschermd zijn en er wat doses overbleven. "Maar we horen daarover nu tevredenheid en opluchting bij huisartsen", zegt een woordvoester tegen De Telegraaf. Volgens de woordvoerder zijn er ook steeds meer 'spijtoptanten' die zich melden en alsnog een prik willen krijgen, omdat ze in hun omgeving mensen hebben gesproken die AstraZeneca kregen en waarbij dat goed gegaan is. Of ze willen niet langer wachten."

- Dak- en thuislozen worden vanaf komende maandag ingeënt met het Janssen-vaccin. Dat gebeurt bij opvanglocaties en met mobiele prikteams. Tot dusver hebben maatschappelijke organisaties zoals opvangcentra en het Rode Kruis contact gelegd met ongeveer 25.000 van hen. Ook gemeenten, kerken en het Leger des Heils helpen mee.
- De gemeente Roosendaal komt met een extra campagne die mensen die twijfelen over een vaccinatie over de streep moet trekken. De gemeente Roosendaal wil samen met huisartsen en organisaties als moskeeën actief de (kwetsbare) wijken van de stad in trekken om mensen te overtuigen van het nut en de noodzaak van vaccineren.
- De Hoge Gezondheidsraad in België adviseert om ook 16- en 17-jarigen binnenkort in te enten.
- Via de social mediakanalen van VWS komen er vragen binnen over het vaccineren. Zo vragen mensen om uitleg hoe het komt dat het nu wel veilig is voor vrouwen die zwanger zijn of een kinderwens hebben om zich te laten vaccineren terwijl het eerder nog werd afgeraden, uit welk onderzoek blijkt dit? Daarnaast is er een toename in het aantal vragen van expats en seizoenwerkers die terugkomen naar Nederland en een 1e prik in het buitenland hebben gehad en willen weten hoe ze in Nederland de 2e prik kunnen halen?

Onderzoeken

- Uit het onderzoeksrapport '[Zo sport Nederland](#)' van NOC-NSF (dat de impact van de coronacrisis op de sport in 2020 in kaart heeft gebracht) blijkt dat de Nederlandse sportbeoefening vijf jaar terug in de tijd gaat, het aantal mensen dat wekelijks sport met een half miljoen is afgenomen tot het niveau van 2016 en de helft van de sportende Nederlanders minder is gaan bewegen. Eens te meer wordt duidelijk dat de helft van de jonge kinderen minder is gaan sporten, dat vooral binnensporters de dupe zijn (70% is minder gaan sporten) en dat lager opgeleiden moeilijk kunnen worden verleid te bewegen. Bij 60-plussers is de uitval eveneens groot. Een op de drie sporters geeft aan volledig te zijn gestopt. Zwemmen kreeg de grootste klap: waar in 2019 nog 1,5 miljoen mensen zwommen, is dat vorig jaar gedaald naar net geen miljoen. 1,4 miljoen mensen zeggen niet te weten of ze hun 'normale' sportgedrag na de crisis oppakken. Een groot deel van het aantal gestopte sporters geeft aan dat de sluiting van de sportclub daar debet aan is. Zeker 48 sportbonden melden een verlies aan leden dat groter is dan 2%. Samen betreft het zo'n 150.000 leden. Positieve uitzonderingen zijn er ook. Zo kreeg de Golfbond er 22.000 leden bij, en de sportvisserij zelfs 80.000. En het verlies van leden betekent niet automatisch minder sportbewegingen. Het aantal mensen dat ongeorganiseerd sport, is flink toegenomen. Twee op de vijf Nederlanders sport voor zichzelf. Dat is een toename van bijna 10%.
- Uit het onderzoek 'Covid-19 en etniciteit' van de GGD Amsterdam, Amsterdam UMC en expertisecentrum Pharos blijkt dat Amsterdammers met een migratieachtergrond onevenredig zwaar getroffen worden door het coronavirus. Uit het onderzoek komt naar voren dat Amsterdammers met een migratieachtergrond vaker opgenomen worden in het ziekenhuis dan Amsterdammers met een Nederlandse achtergrond. Ze maakten twee tot vier keer vaker een infectie door en het sterftecijfer was bijna 1,5 keer hoger. Verklaringen daarvoor kunnen volgens de onderzoekers slechtere woon- en werkomstandigheden zijn, vaker voorkomende onderliggende aandoeningen als diabetes en overgewicht, en taboe over en angst voor het hebben van een infectie. Maar ook een informatieachterstand door een taalbarrière kan van invloed zijn op de intentie wel of niet te testen op corona of te laten vaccineren tegen het virus. Uit het onderzoek blijkt ook dat de vaccinatiebereidheid onder Nederlanders met een migratieachtergrond ver achterblijft (zoals hierboven al beschreven).
- Het CBS meldt dat de eerste coronagolf ongeveer net zoveel slachtoffers heeft geëist als de griep epidemie in 2017 en 2018, maar deed dat in de helft van de tijd. Ook viel het gros van de slachtoffers in het zuiden, waar die tijdens de griep epidemie verspreid over het land vielen. De eerste coronagolf was dus korter en minder wijdverbreid, maar waar en wanneer deze rondwaarde heviger. Ook wijzen de onderzoekers erop dat mensen die tijdens de eerste golf besmet waren met het coronavirus, een veel grotere kans hadden om te overlijden dan als ze de seizoensgriep hadden opgelopen. Het overlijdenspercentage van corona lag tijdens de eerste golf in Europese landen tussen de 0,5 en 1,4%. Dat van de seizoensgriep wordt geschat op 0,1%.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- -

Betekenisgeving

- **Patiëntenfederatie Nederland** schrijft in een brief aan minister Van Ark dat niet alleen ziekenhuizen maar ook privéklinieken moeten helpen om de ruim 140.000 uitgestelde operaties in te halen. Volgens woordvoerder Thom Meens zullen ziekenhuizen er nooit in slagen om de inhaalzorg zonder hulp van buiten te klaren. In een artikel in het [AD](#) komen een aantal patiënten aan het woord die wachten op zorg. Eén van de geïnterviewde zegt dat het voor haar belangrijk is om in ieder geval een indicatie te hebben wanneer zij geholpen wordt, zodat zij wat rustiger kan leven. Een andere geïnterviewde zegt in afwachting van een operatie de hele dag en nacht te kampen met pijn.
- **NOC*NSF-voorzitter Anneke van Zanen-Nieberg** van de sportkoepel noemt de uitkomst van het onderzoeksrapport '[Zo sport Nederland](#)' 'dramatisch'. "Eens te meer is duidelijk wat voor een belangrijke rol sportclubs en verenigingen spelen in Nederland, zowel sportief als maatschappelijk gezien", zegt Van Zanen-Nieberg. "Zonder het ritme, de begeleiding en de gezelligheid van onze clubs sporten we een stuk minder." Haar advies aan de overheid: "Om ervoor te zorgen dat we Nederland met de kracht van sport weer sterk en vitaal maken, zou het erg goed zijn als de sport snel weer volledig open kan." In reactie zegt **NOC*NSF-directeur Gerard Dielessen**: "We maken ons nu grote zorgen over de bewegachterstand die Nederland oploopt".

- **Viruswaarheid-voorman Willem Engel** vindt het leuk en grappig dat het twittergesprek dat hij had met de Belgische viroloog Marc van Ranst op zoveel plekken in Nederland te lezen is. Hij zegt hierover: "Ik hoop dat het leidt tot een maatschappelijk debat over de zin en onzin van de maatregelen, vaccins en virologen natuurlijk, die een bijzonder bedenkelijke rol spelen in deze crisis." De Belgische en Nederlandse Viruswaarheid hebben daarom Van Ranst en Jaap van Dissel van het RIVM uitgenodigd voor zo'n discussie. "Daarop reageerde Van Ranst dat het logisch is dat Ajax niet tegen Slidrecht speelt. "Maar wij willen wel graag spelen", verzekert Engel.
- Volgens De Telegraaf is de CoronaCheck-app nog niet 'waterdicht' en voorspellen betrokkenen 'chaos' als het toegangstesten grootschalig wordt ingevoerd. De chaos zou volgens betrokkenen ontstaan omdat een deel van de commerciële labs die de testen afnemen nog niet is aangesloten op de portal van CoronaCheck en bezoekers dan een miltje mogen laten zien als toegangsbewijs. Een bestuurder van één van de sportbonden is volgens de krant 'verbijsterd' en vraagt zich af hoe zij bij de ingang kunnen controleren of zo'n miltje echt is? De woordvoering hierover van VWS wordt overgenomen. **D66-Kamerlid Jan Paternotte** vindt het 'wonderlijk' dat de techniek voor het toegangstesten nog niet klaar is omdat er toch al een tijdje mee wordt proefgedraaid. Voor **PVV-Kamerlid Fleur Agema** onderstreept de fout dat het hele toegangstesten 'een flop' is. "Dit gaat pas in juni in werking. Dan is de pandemie al zowat voorbij. Toegangstesten is bedoeld om evenementen mogelijk te maken die het Outbreak Management Team anders niet verantwoord zou vinden gezien de stand van de epidemie," aldus Agema.
- In gesprek met De Telegraaf zegt **topman Willie Walsh van luchtvaartkoepel IATA** dat Nederland een vrijstelling moet regelen voor gevaccineerde reizigers en reisbeperkingen zo snel mogelijk versoepelen. Hij stelt dat ons land zich onnodig in de vingers snijdt vanwege de zware reisrestricties, omdat de luchtvaart kan helpen om de economie weer op gang te helpen.
- Via de social mediakanalen van minister De Jonge blijft de groep tussen 60 en 64 jaar die geen AstraZeneca wil actief. Enkelens geven aan 'wanhopig' te zijn dat ze geen ander vaccin kunnen krijgen. Vaak hebben ze extra medische risico en zouden ze bijvoorbeeld ook onder de griepgroep vallen, maar mogen ze toch geen vaccin bij de GGD. Daarnaast komen over het vaccinatie tempo verschillende signalen binnen. Er zijn mensen die aangeven snel terecht te kunnen voor een afspraak, maar ook signalen van mensen die pas in juni terecht kunnen voor een afspraak.

Verantwoording uitgaven coronacrisis

- In het hoofdredactioneel commentaar van **FD** stelt dat het de 'hoogste tijd' is voor wat 'helden van de boekhouding' bij VWS. De krant pleit voor verantwoording, ook in tijden van corona. Volgens FD is met de ontijdige informatievoorziening aan de Kamers 'een democratische grondregel geschonden'.
- In het hoofdredactioneel commentaar van **de Volkskrant** de stelling dat uit de jaarrekening eens te meer blijkt 'hoe beroerd Nederland was voorbereid op een pandemie'. De krant pleit voor het optuigen van een heldere crisisstructuur met een duidelijke hiërarchie en transparante verantwoordelijkheden. "...Zo'n plan begint met een transparante verantwoording over wat er in het jaar 2020 is gebeurd. De bonnetjes zullen op tafel moeten komen."
- Ook via de social mediakanalen van VWS komen nog steeds kritische reacties binnen over de uitgaven. Mensen vragen zich bijvoorbeeld af hoeveel de nieuwe campagne 'Fit op jouw manier' nu weer heeft gekost.
- Uit Telegraaf's 'Stelling van de dag' blijkt dat 94% van de 3878 stellingdeelnemers vindt dat er meer controle moet komen op crisis-uitgaven. De meeste deelnemers vinden dat de boekhoudkundige verantwoording voor deze uitgaven alsnog moet plaatsvinden. Bijna niemand denkt dat die uitgegeven corona-miljarden zijn terechtgekomen op de plekken waar ze echt nodig waren. Een van de mega-uitgaven is een bestelling van beschermingsmiddelen voor honderd miljoen euro. Een grote meerderheid vindt dat hier onderzoek naar moet komen. De meesten geloven niet dat het parlement is gepasseerd omdat er haast gemaakt moest worden met de uitgaven door de crisis. De respondenten vinden echter dat het kabinet zich deze fouten ernstiger moest aantrekken. De complimenten die de Rekenkamer kreeg voor het 'snelle handelen' en het optuigen van steunpakketten vinden de meeste stemmers echter niet terecht.